

Stereotypie

MUDr. Kristýna Dolečková, prof. MUDr. Jan Roth, CSc.

Neurologická klinika a Centrum klinických neurověd, 1. lékařská fakulta, Univerzita Karlova a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze

Stereotypie jsou opakující se, rytmické, zdánlivě neúčelné pohybové vzorce. Primární stereotypie jsou typicky popisovány u zdravých dětí s normálním vývojem, stereotypie se spouštěčem v dospělosti jsou výrazně vzácnější. Prevalence primárních stereotypií se udává mezi 3 až 8 %. Sekundární stereotypie se objevují buď v důsledku sensorické deprivace, sociální izolace, nebo jako součást širší symptomatiky u mnoha, především neurovývojových, onemocnění, u psychiatrických onemocnění nebo jako součást polékových syndromů. V genezi stereotypií se zvažují jak neurobiologické mechanismy včetně genetické dispozice, tak vlivy zevního prostředí a sociálních interakcí. Základním terapeutickým postupem je edukace a behaviorální terapie, u farmakologických postupů bohužel scházejí randomizované, dvojitě zaslepené studie.

Klíčová slova: primární stereotypie, sekundární stereotypie, komplexní motorické tiky, dopamin, sensorická deprivace, sociální izolace.

Stereotypies

Stereotypies are repetitive, rhythmic, seemingly purposeless movement patterns. Primary stereotypies are typically described in healthy children with normal development, stereotypies with a trigger in adulthood are significantly rarer. The prevalence of primary stereotypies is reported between 3 and 8 %. Secondary stereotypies appear either as a result of sensory deprivation, social isolation or as part of broader syndroms in many, especially neurodevelopmental diseases, in psychiatric diseases or drug-induced syndromes. In the genesis of stereotypies, both neurobiological mechanisms, including genetic disposition, and the effects of the external environment and social interactions are considered. The basic therapeutic procedure are education and behavioral therapy, unfortunately there are no randomized, double-blind studies for pharmacological procedures.

Key words: primary stereotypies, secondary stereotypies, complex motor tics, dopamine, sensory deprivation, social isolation.

Úvod

Stereotypie lze charakterizovat jako opakující se, rytmické, zdánlivě neúčelné pohybové vzorce. V odborné literatuře se setkáváme nejčastěji se dvěma (do značné míry podobnými) definicemi stereotypií:

a. Stereotypie jsou mimovolní, rytmické, opakující se a neměnné (typem, formou, amplitudou a lokalizací) vzorce pohybové aktivity jevící se účelně, ale ve skutečnosti

postrádají cíl a funkci a mizí s odvedením pozornosti (Singer, 2011).

b. Stereotypie jsou necílené pohybové vzorce opakující se ve stejné formě po určitou dobu v mnoha situacích, typicky distraktibilní (Edwards, Lang et Bhatia, 2012).

Stereotypie jsou často vnímány jako problematika příznačná pro dětský věk,

DECLARATIONS:

Declaration of originality:

The manuscript is original and has not been published or submitted elsewhere.

Ethics approval and consent to participate:

The authors attest that their study is in compliance with human studies committees and animal welfare regulations of the authors' institutions as well as with the Food and Drug Administration guidelines, including patient consent where appropriate. The authors also declare that their paper is in accordance with the World Medical Association Declaration of Helsinki on Ethical Principles for Medical Research Involving Human Subjects adopted by the 18th WMA General Assembly in Helsinki, Finland, in June 1964, with subsequent amendments, as well as with the ICMJE Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing, and Publication of Scholarly Work in Medical Journals, updated in December 2018.

Conflict of interest and financial support:

Not applicable.

Consent for publication:

Not applicable.

Authors' contributions:

A/N

Cit. zkr: *Neurol. Praxi.* 2024;25(5):400-404

<https://doi.org/10.36290/neu.2023.044>

Článek přijat redakcí: 20. 4. 2023

Článek přijat k publikaci: 13. 6. 2023

prof. MUDr. Jan Roth, CSc.

jan1roth2@gmail.com